

הרכב ונעכלות ירק זון שגדל על שני מקורות שונים של מי קולחים בערבה; ניסוי בשדות מסחריים

אדית יוסף, יהושע מירון ודניאל בן-גדליה – היחידה המטבולית, המכון לחקר בע"ח, מינהל המחקר החקלאי
צומברג זאב – שה"מ, המחלקה לבקר
גרינברג אמנון – מו"פ ערבה דרומית

בערבה הדרומית משתמשים בקולחים של אילת להשקיה, ובין השאר גם לגידול מספוא. הבארות באזור מפיקים מים מליחים שמליחותם עשויה להגיע אף ל 9 ד"ס/מ. הקולחים של קבוץ יטבתה שמקורם ברשת המים המליחים, מנוקזים למאגר ניפרד של יטבתה, לשם מגיעים גם שיפכי המחלבה לאחר שחלק מהמליחים סולקו מהם. מכל מקום, מליחות קולחי אילת נמצאת בתחום שבין 2 ל 4 ד"ס/מ, ואילו המליחות של קולחי יטבתה, כפולה מזו. צמחי המספוא המגודלים בערבה הדרומית ובעיקר הזון עמידים לרמות אלו של מליחות וגדלים יפה.

בעבודה זו נבחנה השפעת רמת מליחות מי ההשקיה על יכול הזון, הרכבו הכימי ונעכלותו על ידי חיידקי הכרס במבחנה. הזון נזרע בקבוץ יטבתה בשני שדות מסחריים, באדמה חולית. שדה אחד קבל השקיה במי קולחין שמקורם במאגר של אילת שהמוליכות הממוצעת שלהם הייתה 2.76 ד"ס/מ ("זון אילת") והשדה השני קבל השקיה ממאגר הקולחין של קיבוץ יטבתה, שהמוליכות הממוצעת שלהם הייתה 4.82 ד"ס/מ ("זון יטבתה"). נערכו שלושה קצירים בהפרש פרקי זמן של 50 יום. מדידת היבול והדגימות נערכו בכל אחד מהשדות על פס קציר באורך של 360 מ'. יכול החומר האורגני היה גבוה ב 8% בזון אילת מאשר בזון יטבתה. ריכוז החלבון היה גבוה יותר בזון יטבתה מאשר בזון אילת. ריכוז הדופן בקציר הראשון היה נמוך יותר בזון יטבתה (38%) מאשר בזון אילת (43%). ריכוז הדופן עלה הדרגתית בשני הטיפולים מהקציר הראשון לקציר השלישי. לא נמצא הבדל מובהק בין הטיפולים באשר לנעכלות החומר האורגני במבחנה. הנעכלות ירדה בקציר השלישי בשני הטיפולים. החומצות הצינמיות הקשורות בדופן נחשבות כגורם מגביל נעכלות פחמימות המיבנה. בעבודה זו נמצא שריכוז החומצות הצינמיות (חומצה פרולית וחומצה צינמית) הקשורות בדופן בקשר אסתרי עולה הדרגתית מהקציר הראשון לקציר השלישי. הדבר תואם את תמונת ירידת הנעכלות בין הקציר הראשון לשלישי.